

ממצאי מעקב

כונס הנכסים הרשמי
דו"ח שנתי 23, עמ' 452

גילוי רכוש ותמישהו

אחת הפעולות העיקריות שעל כונס הנכסים הרשמי (להלן: כונ"ר) לבצע במסגרת תפקידו, היא איתור הרכוש של פושט הרגל או של החברה בפירוק ותמישתו סמוך ככל האפשר למתן צו קבלת נכסים או צו פירוק כדי לאפשר את שמירת הרכוש ולמנוע את העלמתו והעברתו לאחרים. בחלק קטן בלבד מהתיקים, שבדק משרד מבקר המדינה, בוצעה תפיסת הרכוש, ואף במקרים אלה נעשה הנסיון הראשון לתפישה זמן רב לאחר מתן הצו. רק בכמחצית מהמקרים שנבדקו נעשתה פעולה לשם איתור גדל"ן, על ידי פנייה למשרדי הממונה על מס רכוש.

הליקוי לא תוקן. רק במקרים מועטים בוצעה תפיסת הרכוש, וזאת לדברי כונ"ר מפאת מחסור בכוח אדם מתאים. כונ"ר עושה כדי להתגבר על כך על ידי קבלת שירותים מהברות חוץ. אשר לאיתור הגדל"ן, הושלמו הכנות להסבת המערכות הקיימות במשרד הכונ"ר למערכת ממוכנת, שניתן לשלבה עם מערכת המיכון הקיימת במשרדי מס רכוש.

פושט רגל ומנהל חברה בפירוק חייבים להגיש לכונ"ר דו"ח על מצב העסקים, תוך פרק זמן מוגדר מיום מתן הצו. ב-75 תיקי פשיטת רגל וב-46 תיקי פירוק חברות שנבדקו לא נמצא כלל דו"ח על מצב העסקים, ואף לגבי התיקים האחרים הוגש חלק ניכר מן הדו"חות באיחור רב.

כונ"ר הגיש בקשות רבות יותר לבית המשפט לכפות על החייבים את הגשת הדו"ח על מצב העסקים. באמצע 1974 הכין האגף הצעת תיקון לפקודת פשיטת רגל 1936, האמורה בין היתר לפשט תהליך קבלת הדו"ח על מצב עסקים. תזכיר הצעת החוק אושר בנובמבר 1974 על ידי הממשלה ויוכן עתה להנחה על שולחן הכנסת.

מקור חשוב להשגת מידע על הסיבות לכשלון עסקי, על המצב הנוכחי של פושט הרגל או החברה בפירוק, ועל נכסיהם ומקום הימצאם, היא חקירה מוקדמת של הכונ"ר, שבגלל חשיבותה יש לבצענה ביסודיות רבה. בלשכת תל אביב נערכו חקירות יסודיות במידת האפשר, ואילו בשאר הלשכות היו החקירות חסרות משמעות, ולמעשה לא מלאו את ייעודן. היו מקרים רבים, שהחקירה העלתה, כי פושט רגל או מנהל חברה עברו עבירות, אך לא נעשו על ידי כונ"ר צעדים להבאתם בפלילים. בלשכת תל אביב היו עיכובים רבים בהכנה לשימוש של חומר החקירה.

באמצע דצמבר 1974 נתקבל בלשכת ירושלים כלכלן, שהוטל עליו לבצע חקירות כלכליות, כדי לעמוד על סיבות הכשלון העסקי. בלשכת חיפה נעשים מאמצים לאיוש משרת כלכלן. נקבע גם נוהל בדבר נקיטת צעדים להבאה בפלילים.

לא בכל מקרה נשלחה הדעה מתאימה למשטרה על צו פשיטת רגל, כדי שזו תוכל לעקוב אחר בקשות להוצאת דרכון ולמסור עליהן לכונ"ר לשם השגת צו עיכוב יציאה מן הארץ, ואף לא לגבי פושטי רגל שהיו חייבים סכומים ניכרים. כונ"ר בא בדברים עם משרד הפנים כדי להנהיג הסדר יעיל, שיאפשר מעקב אחר פושטי רגל, שברשותם דרכונים או הפונים לשם קבלת דרכון.

הסדר עם משרד הפנים עדיין לא הופעל.

נאמנים ומפקדים

הפיקוח על נאמנים ומפקדים מצד כונ"ר היה רופף מאוד, ובמרבית המקרים לא היה פיקוח במשך שנים.

בלשכת ירושלים הוגבר הפיקוח על ידי עובדי האגף, ואילו בלשכת תל אביב הופעל הסדר פיקוח באמצעות רואי חשבון מהחוץ.

טיפול בכספים

לדי כונ"ר מגיעים כספים, שמקורם בעיקר בגבייה של תשלומים חודשיים מפושת הרגל בתהליך מימוש נכסים, ובהפעלת עסקיהם של החייב או של החברה בפירוק. לא היה קיים פיקוח מספיק מצד כונ"ר על ביצוע הנחיותיו בדבר הפקדת כספים והשקעתם: נאמנים ומפקדים החזיקו סכומים גדולים מאלה שנקבעו על ידי כונ"ר; ובמקרים אחרים הוחזק הכסף על ידי הנאמן או המפקד זמן ממושך ללא חלוקה בין הגושים. לא כל הכספים הושקעו כך שערכם יישמר והם ישאו רווחים נאותים.

הוגבר הפיקוח על העברת הכספים ממימוש נכסים לחשבון הכונ"ר, והנהגת שיטה של גבייה באמצעות בנק (ראה להלן) פתרה חלקית את הבעייה לגבי התשלומים החודשיים. כל הכספים מושקעים עתה בניירות ערך צמודי-מדד, פרט לסכום מסוים המיועד לחלוקה.

כונ"ר מפקיד את הכספים המתקבלים מפירוק חברות ופשיטות הגל בשני חשבונות כלליים בבנק ישראל. בסוף מארס 1972 הסתכמו ההפקדות ב-10.3 מיליון ל"י. הריבית מהפקדות אלו לא נוקפה לזכות החברה בפירוק או לחשבון פשיטת הרגל, אלא הצטברה בחשבון מיוחד לזכות כונ"ר. בסוף מארס 1972 הגיע סכום הריבית שהצטברה ל-1,860,000 ל"י.

המצב בא על תיקונו: סכום הריבית, שהצטבר בחשבון המיוחד בבנק ישראל, הועבר לשני החשבונות הכלליים בבנק — של פירוק חברות ושל פשיטת הרגל — והתחלק בין החשבונות השונים.

בלשכות חיפה ונצרת בלבד הונהגה שיטת גבייה של התשלומים החודשיים על ידי בנק. אף שהקשיים בגבייה ובמעקב היו קיימים גם בלשכות כונ"ר האחרות, הופעלה השיטה בתל אביב רק בחלקה; בירושלים ובבאר שבע היא לא הופעלה.

גם הלשכות האחרות התקשרו עם אותו בנק לקבלת שירותי גבייה.

עוד ביוני 1966 הציע האגף להעלות את שיעורי האגרות לגבי פשיטת רגל ופירוק חברות, ששונו לאחרונה ב-1953, אולם הדבר לא יצא לפועל. בעת סיום הביקורת ניסח המשדד הצעה חדשה להתקנת תקנות על ידי שר המשפטים.

התקנות לא הותקנו מספטמבר 1973. באמצע 1974 גיבש כונ"ר הצעה חדשה להעלאת האגרות.